

Kamp med sommerhusejere og brotakster!

Hot og Not med Thomas
Adelskov og Kenneth Muhs

Side 8 og 12

Byens Gulv: Cirkulær økonomi og bæredygtighed

Side 20

Lokalplanlægning
er en holdspørgsmål

Side 22

Kunst i
byudviklingen

Side 30

Fra landsbyer til
landskabsbyer

Side 16

Hvor bor du
egentlig henne?

Side 3

Læs side 8 og 12

Kamp med sommerhusejere og brotakster!

Lundbeck i Odsherred vil gerne udvide med 10 %, men der har været rigtig stor modstand fra sommerhusejerne. Det er en ærgerlig konflikt, når man er borgmester. På den anden side af Storebælt i Nyborg er det brotaksterne, der ærgrer borgmesteren. De skal ned. Læs om, hvad de to borgmestre, Thomas Adelskov i Odsherred og Kenneth Muhs i Nyborg, synes er hot og not.

Leder: Hvor bor du egentlig henne?

Side 3

Nyt fra netværket

Side 4

Hot or not i Odsherred:

THOMAS ADELSKOV

Side 8

Dansk Byplan Laboratorium program 2019

Side 10

Hot or not i Nyborg:

KENNETH MUHS

Side 12

Vidensdeling om bygningskultur

Side 14

Fra landsbyer til landskabsbyer

Side 16

Poul byder op til dans på Byens Gulv!

Side 20

Indhold

Lokalplaner i praksis

Side 22

Betragtninger fra Byplanmødet 2018

Side 24

Klimaparadokser i sommerhusområderne

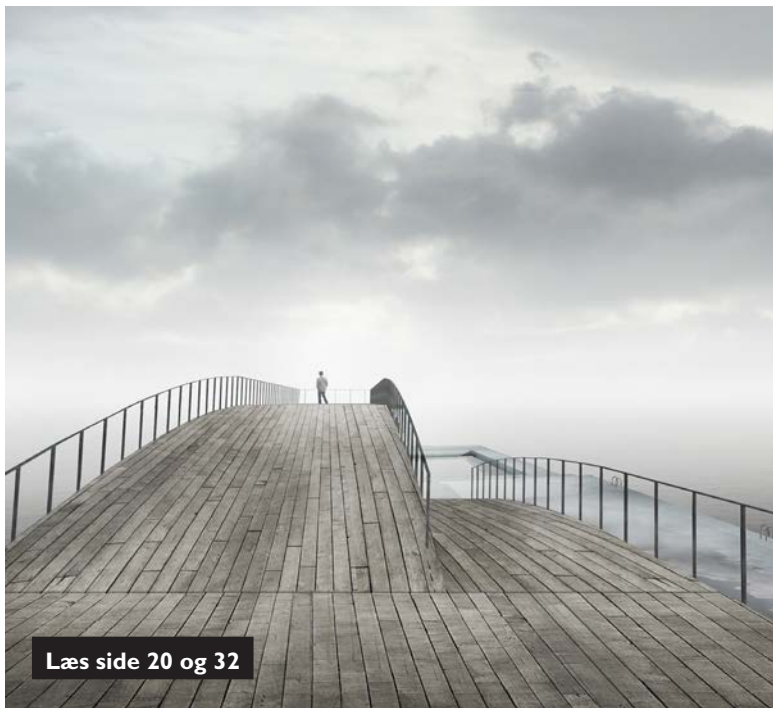
Side 26

Digital på Landet: Skab et fagligt miljø omkring kommunikationsopgaverne

Side 28

Kunst i byudviklingen

Side 30

Læs side 20 og 32

Poul byder op til dans på Byens Gulv!

"Vi tør godt sige, at man også skal tjene penge". Sådan lyder budskabet fra Poul Høilund fra Norrøn Arkitekter, der er oplægsholder på konferencen Byens Gulv, der afholdes 30. januar i Nyborg. I 2019 går vi tæt på temaet Cirkulær økonomi og bæredygtighed og hvordan man kan se begreberne sat i spil i indretningen af byerne imellem husene - på torve, pladser, gader, og stræder. Læs opvarmningsartikel til konferencen og find invitationen på bagsiden af bladet.

” ... der er mange kommuner, der ønsker at udarbejde en ny boligpolitik. De kan se behovet for at sætte en retning for kvaliteten, fordelingen og beliggenheden af boligmassen – og dermed for befolkningen i byerne og på landet.”

Leder

Hvor bor du egentlig henne?

Spørgsmålet faldt forleden, da jeg var til en større fødselsdagsfest. Det er ofte et af de allerførste spørgsmål, der melder sig, når man får en ny bordherre. Og så går snakken lystigt. For det siger ikke så lidt om hvem man er, hvem man gerne vil være og hvordan ens hverdagsliv ser ud. Danskerne elsker at tale om deres boliger og lokalområder – og vi er blandt de nationer, der bruger flest penge på at bo.

Samtidig er der en række udfordringer, som er mere alvorlige. Der står tomme boliger i yderområderne og i de største byer er boligerne efterhånden ubetalelige for middelindkomstgrupperne. Det er oplagt, at der er behov for planlægning. Men hvem tager beslutningerne om fremtidens boligpolitik? Hvilken rolle spiller staten, kommunerne og markedet? I en situation med store forskydninger på boligmarkedet og gang i nybyggeriet er det min fornemmelse, at der er mange kommuner, der ønsker at

udarbejde en ny boligpolitik. De kan se behovet for at sætte en retning for kvaliteten, fordelingen og beliggenheden af boligmassen – og dermed for befolkningen i byerne og på landet.

I Byplanlaboratoriet ser vi et stort og udækket behov for at samtænke planlægning og boligpolitik. Derfor er dette vores årstema i 2019. Og der er nok af spørgsmål at tage fat på.

Hvad skal der ske med landsbyer, der mister indbyggere? Hvad skal der ske med de udsatte boligområder? Hvor tæt skal vi bo? Hvordan skaber vi mangfoldige bysamfund? Hvor mange ungdomsboliger er der behov for? Skal vi bygge midlertidige boliger? Skal vi bygge ud i vandet? Kan vi bygge mere bæredygtigt? Hvordan omdanner vi tidligere industriområder? Skal vi have en arkitekturpolitik? Skal vi bygge boliger, hvor vinduerne ikke kan åbnes? Bliver sommerhus-

områderne omdannet til helårsbebyggelse? Hvem skal bo i fremtidens Hovedstadsområde? og hvordan ser hverdagslivet ud i Den Østjyske Millionby?

Alt sammen spørgsmål vi vil rejse i løbet af 2019 – naturligvis også på Byplanmødet, der afholdes i Køge. Boligpolitikken er en væsentlig brik i arbejdet mod bæredygtighed og står centralt i FN's 17 verdensmål. Derfor tror jeg på at emnet kan blive en væsentlig del af den kommende valgkamp. I Byplanlaboratoriet ser vi frem til et nyt år med debat om boligdrømme, planlægning og realisering af fremtidens by. Og du er inviteret med.

I øvrigt bor jeg i en villalejlighed på Amager

Ellen Højgaard Jensen, Direktør
for Dansk Byplanlaboratorium

BYPLAN NYT

Byplan Nyt 4/2018 (16. årgang)

Redaktion

Ellen Højgaard Jensen (ansv.)
Michael Nørgaard

Redaktionsadresse

Dansk Byplanlaboratorium
Rådhusstræde 6. I. sal,
1466 København K
Tlf.: 33 13 72 81
Mail: mn@byplanlab.dk
www.byplanlab.dk

Annoncer

mn@byplanlab.dk,
bestilles senest
21. februar 2019

Layout

Anders Tornberg

Forsidefoto

Pixabay

Oplag

3.600

Tryk

KLS PurePrint

ISSN

1602-9038

Signerede artikler står for
forfatterens regning, usigne-
rede for den ansvarshavende
redaktørs regning.

Byplan Nyt 1/2019 udkommer
i marts 2019.

Nyt fra netværket

Naturens top 15 – Danmarks Naturkanon 2018

15 unikke natursteder fra Skagen til Bornholm er blevet udvalgt til Danmarks Naturkanon. Ikke færre end 1.671 forslag blev fremsendt til juryen, som i første omgang nominerede 30 natursteder. Det antal blev på baggrund af 1.200 personlige beretninger, en række politiske fastlagte kriterier og en ligelig fordeling mellem regionerne til 15. Blandt de udvalgte natursteder er Råbjerg Mile, Svanninge Bakker og Klydesøen på Vestamager. Danmarks nye Naturkanon udspringer af "Regeringsgrundlag - Marienborgaftalen 2016".

Kilde: Miljøstyrelsen, mst.dk

Kampen om stationsnærhedspolitikken

Adjungeret professor Peter Hartoft-Nielsen, Aalborg Universitet, har under BY- og BANE-projektet, udsendt rapporten "Kampen om stationsnærhedspolitikken" om bedre målopfyldelse med forenkling af Fingerplanens regler. Rapporten indeholder bl.a. en omfattende historisk gennemgang af, hvordan princippet om stationsnær lokalisering har indgået i den overordnede planlægning for hovedstadsområdet fra den første Fingerplan i 1947 til Fingerplan 2017. Som led i gennemgangen behandler rapporten en række case, hvor stationsnærhedspolitikken fraviges, bl.a. Risø Park og placeringen af Nordsjællands Hospital ved Hillerød. Rapporten belyser pro et contra i debatten om stationsnær lokalisering og analyserer stationsnærhedspolitikken implementering i kommune- og lokalplaner samt nybyggeriet.

Scan QR-koden og download rapporten:

Green Cities – bynatur forbedrer byerne

"Green Cities for a Sustainable Europe" er en indsats, der arbejder for at etablere flere grønne byrum. Stigende urbanisering og klimaforandringer kræver nye løsninger, hvis vi skal opretholde og forbedre livskvaliteten i vores byer. Derfor igangsættes projektet af den europæiske sammenslutning af planteskoler, ENA, samt planteskoler i Belgien, Bulgarien, Danmark, Frankrig, Tyskland, Holland og Storbritannien med fokus på fem temaer: sundhed, klima, økonomi, biodiversitet og social sammenhængskraft.

Kilde: dk.thegreencity.eu

Under byen findes engen

Tænkepause er en serie af bøger som formidler forskning fra Aarhus Universitet: Sidste skud på stammen er bogen "Byen" skrevet af historiker Mikkel Thelle. Hvordan opleves byen, naturen i byen og hvordan er det være menneske i byen er blot nogle af vinklerne. Byen er også blevet til et teaterstykke i form af en monolog skrevet af forfatter Kasper Colling Nielsen.

Find Mikkel Thelles bog "Byen" og flere Tænkepauser på unipress.dk/bogserier/taenkepauser/

Fremtidsbyen Vauban uden biler

I slutningen af 1990'erne blev bydelen Vauban i Freiburg i Tyskland planlagt og bebygget. I dag er bydelen blandt de mest attraktive bydele i Freiburg. Konceptet for byudviklingen blev organiseret sammen med de fremtidige beboere før arkitektkonkurrencen og ingeniørerne blev hørt. Boligpriserne er ikke høje og de grønne værdier er stadig basis for byudviklingen. Parkeringspladser og lejligheder blev skilt ad i ønsket om at synliggøre omkostningerne ved at have bil. Beboerne parkerer i P-huse i yderkanten af området og mange af beboerne har fravalgt bilen. I stedet har beboerne en sporvognslinje med tre stop. Butikker, caféer og sundhedsydelser er tilgængelig i kort gåafstand fra alle boliger.

Kilde: MobilityTech

URBANE viser dokumentarfilm

På otte forskellige onsdage åbner Gloria Biograf i København op for et kulturelt projekt; URBANE. Projektet vil vise forskellige dokumentarfilm med tilhørende 'talks' med udgangspunkt i temaerne arkitektur og 'urban planning'. URBANE ønsker at skabe dialog og netværk, som kan styrke udvekslinger af idéer, koncepter og erfaringer på tværs af faglighed og discipliner. Alle interesserede urban-entusiaster, arkitekter, planlæggere, studerende og professionelle er velkomne. Første fremvisning er "Rotterdam 2040" om byens fremtid d. 21/11 kl. 17:00..

Kilde: gloria.dk

Nomineringer "Den Danske Lyspris 2018"

Dansk Center for Lys har i år modtaget 14 indstillinger til prisen, hvoraf fire projekter nu er fundet: Lego House (Billund), Noma (København), Supercykelsti Farumruten og Smartphonemania (Helsingør). Centralt i de fire projekter er mennesket, oplevelsen og stemningen. Prisen overrækkes ved en festlig sammenkomst den 17. januar 2019 i Bygningskulturens Hus, København. Det er ellefte gang, at prisen uddeles med formålet om at sætte fokus på godt lys for mennesker.

Nyt fra netværket

”Byen til Vandet” i Randers

”Byen til Vandet” er Randers byråds’ vision om byudvikling, der skal udvikle midtbyen ved Gudenåen og Randers Fjord. Projektet gøres realiserbart idet Randers Havn flyttes ud og efterlader arealer på ca. 58 ha. Derfor udbyder Randers Kommune og Realdania nu et parallelopdrag, hvor tre ekspertteams udvælges til at give deres bud på en visionær udviklingsplan for ”Byen til Vandet”. Udviklingsplanen skal skabe den bedste bæredygtige bydel, som samtidig kan beskytte Randers mod stormflod og havvandsstigninger. Randers Kommune forventer at kunne offentliggøre den færdige udviklingsplan i efteråret 2019.

Kilde: realdania.dk

Podcasts om byens udvikling

Byens Podcast er en podcast om byggebranchen, som er lavet i samarbejde mellem Byggeriets Pressebureau og Byens Netværk. Podcasten omhandler blandt andet arkitektur, urbanisering og bæredygtighed, som debatteres af arkitekter, forskere og relevante fagfolk.

Unbuild Space er en podcast om byplanlægning og arkitektur. I podcastens første sæson tegner byplanlægger Mathias Nordby et portræt af det nye København. Podcasten er på i alt fem afsnit og beskriver udviklingen af Ørestad, Nordhavn, Carlsberg Byen og Sydhavn.

Byens Podcast:
byensnetvaerk.dk

#VærkDinVerden vil integrere kunst i hverdagen

#VærkDinVerden sætter fokus på, hvordan kunstværker virker, når de blander sig i vores virkelighed. Hvad sker der, når kunst indgår i hverdagen på skoler, hospitaler, i byer, boligområder eller andre steder vi færdes dagligt? Projektet realiseres af Råderum med støtte fra Bikubefonden og Statens Kunstfond. Kunstkampagnen er igangsat med 8 kunstnere, som kan opleves på de sociale medier og seks steder på tværs af Danmark. Ambitionen er at ramme bredt og effektivt, så kunsten omkring os bliver et fælles anliggende. Deltag i Årets vildeste kunstværk i det offentlige rum inden d. 28/11 ved at dele et kunstværk, som du går forbi i din hverdag. Del værket på Instagram eller Facebook med hashtag #værkdinverden eller send billedet til info@raaderum.com og vind en statuette samt en fest til 5000 kr.

vaerkdinverden.dk/vaermed

Amager Bakke åbner i foråret 2019

Hovedstadens nye energianlæg og tagpark nærmer sig sin åbning. Nu mangler kun den endelige færdiggørelse af tagparken på toppen og de sidste myndighedsgodkendelser før, at man kan stå på ski i 85 meters højde. Amager Ressource Center er bygherre for selve bygningen Amager Bakke og stiller sin tagflade til rådighed for Fonden Amager Bakke, der opfører det rekreative areal. Efter udbud vil Copenhill A/S stå for driften af det rekreative areal.

Kilde: a-r-c.dk

BOLIGPOLITIK

Byplanmøde i Køge

3.-4. oktober 2019

Vi er på udkig efter partnere til Byplanmødets eftermiddagssessioner. Hvis du har en god ide i forlængelse af boligpolitik-temaet, så send os en mail på db@byplanlab.dk Byplanmødeprogrammet udsendes maj.

Har du en god ide?

Plankalender 2019

4. februar 2019
Lokalplanlægning – teori og praksis
www.landinspektoren.dk
Vejle

5. februar 2019
Radon
www.fvc-kursus.dk
Silkeborg

5. marts 2019
Privatvejsloven
www.landinspektoren.dk
Vejle

7. marts 2019
**Byen og havet -
Byforskning uden grænser**
www.ign.dk.dk
København

12. marts 2019
Konflikthåndtering
www.fvc-kursus.dk
Silkeborg

27. marts 2019
Kondemneringssager
www.fvc-kursus.dk
Silkeborg

27. marts 2019
Skriv bedre tekster
www.arkitektforeningen.dk
København

3. april 2019
Professionel kreativitet
www.arkitektforeningen.dk
København

4. april 2019
**Naturbeskyttelseslovens
bygge- og beskyttelseslinjer**
www.fvc-kursus.dk
Silkeborg

8.-9. april 2019
Tinglysning og ejerlejligheder
www.landinspektoren.dk
Middelfart

Thomas Adelskov

Borgmester (A) i Odsherred siden 2010.

Født: 1964.

Hjemby: Opvokset i Nykøbing Sjælland, hvor han også bor i dag sammen med sin hustru Jane.

Uddannelse og civilt erhverv: Uddannet lærer og har tidligere arbejdet som folkeskolelærer.

Hot Hot or not i Odsherred

Teater i gågaden

For et par år siden flyttede vores teater i Nykøbing Sjælland fra en noget hængemt adresse uden for byen ind til en gågade midt i byen. Nu er vi så ved at udvide det med en ny, stor teatersal. Det er blevet en stor succes – både for kommunens borgere, som i langt højere grad besøger teateret, men også for de mange sommerhusgæster der benytter sig af det. Teateret er den store stjerne i en lang række projekter, der skal løfte midtbyen og gågaden.

Solvognens findested

Solvognen er jo fundet i Trundholm Mose her midt i Odsherred. Nu er vi ved at få etableret et besøgssted til Solvognens findested, hvor man kan komme ud og gå rundt på nogle stier og bakker i selve mosen og se, hvor de enkelte elementer er fundet. Det har været vigtigt for os ikke bare at lave et traditionelt besøgscenter, med en stor bygning man skal ind i, men i stedet få placeret fortællingen om Solvognen og bronzealderens Odsherred ude i selve landskabet.

Aktiviteter hele året

Odsherred er Danmarks største sommerhuskommune med 24.000 sommerhuse. Turisme og sommerhusgæster udgør en stor del af vores omsætning i kommunen. Derfor arbejder vi rigtigt meget med – og har haft pænt stor succes med – at skabe en masse aktiviteter uden for sommersæsonen. Det kan f.eks. være en fødevarerfestival, musikarrangementer eller andre typer oplevelser og tilbud, som gør, at man vælger at tage i sit sommerhus en weekend eller to mere om året.

Bare det var mig ...

Halsnæs

Jeg er mest misundelig på de sjællandske kommuner, som er med under hovedstadsudligningen. Vi fik lavet en beregning sidste år, der viste, at hvis Odsherred Kommune var under hovedstadsudligningen, ville vi få 82 millioner kroner mere om året. Og vi har jo nogenlunde samme vilkår som f.eks. Halsnæs, der ligger lige ved siden af os, og Stevns. Jeg tør slet ikke drømme om, hvad vi kunne bruge alle de penge til, hvis vi havde 82 millioner kroner mere.

Af journalist Emilie Koefoed
Fotos: Odsherred Kommune

Not

Alt for få cykelstier

Vi er slet ikke gode nok til at tilbyde ordentlige cykelstier og muligheder for at komme rundt i Odsherred i andet end bil. Vi er jo tre sammenbragte kommuner, og man har ikke været gode nok til at få lavet en samlet plan, der binder cykelstier og cykelveje sammen. Vi har de seneste år kæmpet med at finde økonomi til at få etableret flere cykelstier, fordi det er et tilbud, der bør være tilgængeligt både for os som helårsbeboere, men så sandelig også for turisterne.

Tang og affald på stranden

Vi har med vores økonomiske ressourcer ikke i tilstrækkelig grad kunnet prioritere rydning af tang og affald på vores strande. Der er tang, der ligger og flyder og generer de mange sommerhusgæster og turister. Hvis det får lov at ligge, kommer det også til at lugte, når det begynder at rådne. Og det er irriterende, for det er jo ét af vores varemærker og stærkeste salgsargumenter: Vores fantastiske strande. Særligt har vi nogle af Danmarks bedste familiestrande, hvor vandstanden ikke er så høj, men vand- og strandkvaliteten er tårnhøj.

Kamp med sommerhusejere

Medicinalvirksomheden Lundbeck vil gerne udvide med 10 %, og det ser vi som byråd gerne, at de har mulighed for. Men der har været rigtig stor modstand fra de sommerhusejere, der har sommerhuse ude omkring fabrikken i den nordlige del af Odsherred, hvor den har ligget siden engang i tresserne. Kampen mellem en gammel virksomhed i Odsherred og nyere sommerhusejere er rigtig ærgerlig. For vi har brug for sommerhusene, som giver os en god indtægt, men vi har bestemt også brug for en virksomhed, der giver os nogle gode arbejdspladser.

dansk byplan
laboratorium

Program 2019

Januar Februar Marts April Maj Juni

København, vinter
Økonomi i byudviklingsprojekter

København, forår
Kystkursus - Værdiskabelse i kystsikring

København, Vejle og Odense
Planstrategi og Kommuneplan

* Park- og Naturforvalterne

Kenneth Muhs

Borgmester (V) i Nyborg siden 2014.

Født: 1972.

Hjemby: Opvokset i Ørbæk, hvor han også bor i dag sammen med Anita og deres tre børn.

Uddannelse og civilret erhverv: Major i Forsvaret, har tidligere været udsendt til Bosnien og Kosovo.

Hot Hot or not i Nyborg

Opvarmet havnebassin

Vi er i gang med at renovere og nybygge faciliteter langs hele vores havnemark, hvor vi blandt andet er i gang med at bygge et opvarmet havnebassin til sport og fritidsaktiviteter. I Nyborg Kommune har vi utroligt meget overskudsvarme, inden for bygrænsen opvarmes 98 % af alle boliger med affaldsvarme fra to virksomheder. Derfor har vi så meget procesvand, at vi kan bygge et bassin ned i havnen, hvor man har 6-8 graders varmere vand end havtemperaturen. Det bliver det eneste af sin art i Danmark.

Jul i den gamle kongeby

Vi vil gerne være ét af de stærkeste julemarkeder i Danmark. Jul i den gamle Kongeby afholdes lige midt i Nyborg på Kong Christian den III's turneringsplads mellem rådhuset og det gamle Nyborg Slot. Vi har udvidet til to weekender i december, hvor der kommer over 20.000 mennesker fra hele Danmark og oplever julestemningen i den gamle Kongeby. Det er vi ret stolte af. Julemarkedet er en vigtig del af vores kulturarv og fortælling om Nyborg som residensstad.

Campus Nyborg – syv uddannelser under ét tag

Nyborg Gymnasium har fået bygget til, og erhvervsuddannelserne er flyttet ind, sådan at der i dag er syv uddannelsesretninger under ét tag. Det ligger alt sammen samlet i et campus efter amerikansk tankegang. Langt over 1.000 elever har deres daglige skolegang her, og vi har øget optaget på de merkantile fag og de erhvervsfaglige uddannelser. De unge mennesker oplever at komme ind i et uddannelseskraftcenter, hvor der ikke er noget uddannelsessnobberi, men alle elever er en del af det fælles campusmiljø.

Bare det var mig ...

Hovedstaden og Royal Arena

Jeg ville gerne have hovedstaden tilbage til Nyborg. Det var jo Danmarks første hovedstad, og så valgte man i 1500-tallet at flytte den til først Fredensborg og sidenhen København. Nyborg ligger lige midt i landet, det er centrum af Danmark, og parlamentarismen og demokratiet startede på Nyborg Slot. Derfor så jeg gerne, at hovedstaden igen blev Nyborg. Men det regner jeg selvfølgelig ikke med.

Jeg er også rigtigt misundelig over Royal Arena i København. Jeg synes for det første, det er et flot byggeri, men så synes jeg desuden, at det er en fantastisk ramme for at skabe internationale events og arrangementer. Så jeg ville være rigtigt glad ved at have en Royal Arena stående i Nyborg.

Af journalist Emilie Koefoed
Fotos: Nyborg Kommune

Not

Frysehus som velkomst

Ved indgangen til Nyborg har vi en stor, gammel og grim industribygning, som hedder Lynfrosen. Det er et gammelt frysehus, hvor man opbevarede frysevarer, der skulle videre ud i detailhandelsleddet. Det bruges ikke længere, og vi skal have revet ned. Rigtigt mange mennesker kører nemlig af motorvejen ved Nyborg for at tanke eller spise, og når man kører af motorvejsafkørslen ved Nyborg Øst, så ser man bare denne her store klods som vores hovedindgang.

Trafikstøj fra motorvejen

Vi lever i høj grad af væksten på Storebælt, så det betyder enormt meget, at vi har adgang til motorvej og jernbane. Mere end 90 % af al personvognstrafik og hovedparten af den større trafik går igennem Nyborg. Det er vi sådan set glade for, men det giver også noget støj. Støjen langs motorvejen er en udfordring, vi arbejder meget med, og vi håber på, at staten hjælper med at løse det. Det er jo en statsvej.

Brotaksterne på Storebælt

Apropos transport: Det er lykkedes at sætte brotaksterne ned med 25 % sidste år. Det er superfint; Vi skal bare have sat dem yderligere ned. Taksterne på broen betyder enormt meget for en kommune som Nyborg – for pendlingen, for bosætning, for arbejdsområdet og for vores virksomheders muligheder. Derfor skal taksterne på Storebælt længere ned.

Af Anne-Line Møller Sutcliffe, Slots- og Kulturstyrelsen

Vidensdeling om bygningskultur

Kulturarven er en del af vores fælles hverdag, og den skal kunne følge med tidens krav.

I samarbejdsforummet Kommunenetværk – bygningskulturen i planlægningen udveksler fagfolk viden og erfaring, som bringer kulturarven ind i byplanlægningen – og sikkert ind i fremtiden. Netværket er rettet mod administrationer, politikere og museer i alle landets kommuner.

Bevaringsværdige bygninger og kulturmiljøer er en væsentlig del af vores fælles kulturarv, og en ressource der gavner både den lokale livskvalitet, turismen og boligpriserne. Men historiske bygninger og kulturmiljøer skal også leve op til moderne krav om funktion og bæredygtighed, hvilket gør sikring af kulturarven til en stor og aktuel udfordring. Fra en rundspørge i kommunerne ved vi, at blandt andet mangel på ressourcer gør, at det kan være svært at opretholde et stærkt fagligt miljø omkring udvikling og bevaring af relevante bygninger og kulturmiljøer i byerne og i det åbne land.

Malene Stentoft Sørensen, planlægger i Jammerbugt Kommune, udtrykker det sådan her:

“Jammerbugt Kommune har ikke noget kulturarvsteam. Vi har en projektgruppe, som arbejder med emnet, men vi er afhængige af at finde faglig sparring andre steder. Hvordan udpe-

ger og sikrer man områder af en by? Hvad er erfaringerne med bevarende lokalplaner? Hvordan skaber man ejerskab til kulturarven? Det er nogle af de spørgsmål, der kan opstå.”

Netværk holder kulturarvs gryden i kog

Bedre vidensdeling på tværs af kommuner og museer er en del af svaret, derfor har Realdania og Slots- og Kulturstyrelsen valgt at videreføre det kommunale netværk for bygningskulturen i planlægningen. Det er et forum, hvor planlæggere, byggesagsbehandlere og museumsfolk både udveksler viden, metoder og erfaringer indbyrdes og får inspiration udefra. Det virker, slår Malene Stentoft Sørensen fast:

Netværket hjælper med at holde kulturarvs gryden i kog. Det giver konkret inspiration og løsninger, og ikke mindst får vi mulighed for at vende problemstillingerne med andre, der kæmper med de samme udfordringer. Jeg ved, hvem jeg kan tage fat i, når det handler om kulturarv.”

Andre peger på, at netværket er med til at professionalisere feltet i både kommuner og på museer. Bygningskulturens værdi afhænger

af den opbyggede viden og følelsen af ejerskab i den enkelte kommune. Ved at inspirere hinanden kan planlæggere, arkitekter og kulturhistorikere bedre formidle bygningskulturens værdi og potentiale. Med andre ord: Kulturarven har brug for et bredt spektrum af fagfolk, og fagfolk har brug for hinanden.

Det kommunale netværk

Det kommunale netværk tilbyder fire årlige netværksmøder forskellige steder i landet, løbende inspirationsmails samt en stor bygningskulturkonference i 2019. Realdania og Slots- og Kulturstyrelsen står bag netværket, der har eksisteret siden 2013. Medlemmerne tæller ca. 270 planlæggere, byggesagsbehandlere, planchefer og museumsfolk fra 75 af landets 98 kommuner og fra 20 forskellige museer. Læs mere på slks.dk/index.php?id=38635

Fra landsbyer til landskabsbyer

Midtvejsstatus fra to forsøgsprojekter i Hjørring og Morsø kommuner. På de følgende sider får du indblik i første erfaringer med at skrumpe landsbyer.

Erfaringerne viser, at de lokale faktisk er overvejende positive overfor landsbyskrump, og at uventede samarbejdspartnere kan løfte landsbyernes udviklingsprojekter.

I Danmark er der mere end 1000 landsbyer. Mange er velfungerende, men der er også en del der er præget af fraflytning, tomme huse og forfald. Flere kommuner har erkendt, at der skal udtyndes systematisk i nogle af landsbyerne. Men hvordan skrumper man en landsby? Det er en følsom problemstilling – for hvis ejendomme er det lige, der skal rives ned? Kommunernes indsats er nødt til at vinde accept i lokalsamfundene.

I 2015 blev der igangsat to forsøgsprojekter for at understøtte udviklingen i områder, der er præget af økonomisk afmatning og affolkning, gennem strategisk tilpasning og udtynding af små byer. Morsø og Hjørring kommuner har siden arbejdet med at tilpasse landsbyer. På disse sider kan du læse om arbejdet med de to forsøgsprojekter fra projektopstart og til midt 2018. Projekterne afsluttes i 2020 og evalueres endeligt til den tid.

dansk byplan
laboratorium

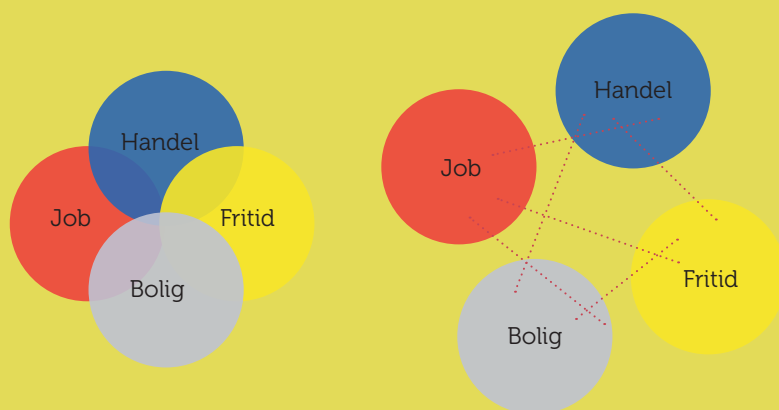

EKSEMPEL 1

Strategisk tilpasning i de 7 sogne

Projektformålet er at skabe nye løsninger på det tab af offentlig og privat service, der opleves lokalt. Det gøres ved at nedrive nedslidte ejendomme og ældreboliger og renovere og opkvalificere nogle af de fælles samlingssteder.

KLYNGELANDSBYER

Figuren viser forskellen på den traditionelle forståelse af en landsby, hvor alle funktioner er samlet, og en klyngeforståelse, hvor funktionerne er spredt i hele området - fordi ingen by er stor nok til at indeholde der hele. (Fra Morsø kommunes byfornyelsesprogram)

BAGGRUNDEN FOR PROJEKTET

Baggrunden for projektet var en presset kommunal økonomi, hvor Morsø Kommune valgte at lukke hele institutioner, i stedet for at skære lidt ned alle steder. En række skoler og en kommunalt drevet færgerute til Thy blev lukket. Området de 7 sogne på Mors blev ramt hårdt og de lokale begyndte at arbejde sammen på tværs af deres landsbyer – lokalt kaldet Superlandsbyen.

HVAD ER GÅET NEMT?

Der er et massivt engagement lokalt og en stærk og velfungerende frivillig styregruppe for Landsbyen de 7 sogne. Desuden har samarbejdet mellem styregruppen og Morsø Kommunes projektledelse gode takter og fremdrift – Vi bliver aldrig helt enige, siger projektlederen, men vi har fornemmelsen af at trække i samme retning

HVAD SIGER BORGERNE?

Borgerne i Karby er meget glade for at bo lige netop der – i verdens bedste natur. Når man spørger dem, er de generelt positive overfor nedrivningsindsatsen – det er vigtigt for dem, at der ser pænt ud. De er ærgerlige over at Karby har mistet vigtige services som fx børnehave og færge. En del er kritiske overfor brug kommunens brug af projektmidler til etablering af stier og fugletårne – i sig selv fint nok, men det ville være bedre, hvis kommunen reetablerede skolen eller færgen.

PROJEKTETS HOVEDGREB?

Projektets hovedgreb er udtryk for en klyngetankegang, hvor en række mindre landsbyer deler servicefaciliteter som fx børnehave, kulturhuse, sportshaller osv. Selve forsøgsprojektet er et afgrænset projekt, som rider på ryggen af Landsbyen de 7 sognes projekt. I forsøgsprojektet er der brugt midler på at fjerne dårlige boliger og opkvalificere de tilbageværende offentlige samlingssteder.

HVAD HAR VÆRET SVÆRERE?

Uanset en meget grundig lokal dialog af planen for tilpasning og nedrivning, har der været lokal modstand, når det fx kom frem at den og den adresse skulle rives ned. Læringen er, at uanset grundig dialog lokalt, så betyder følsomme formuleringer og bløde penselstrøg i det endelige plangrundlag alt! På længere sigt er det spørgsmålet, om den aktive styregruppe kan holde dampen oppe, da de alle er pensionister – står der nogle klar til at tage over?

SOM RINGE I VANDET

Klyngetankegangen ser ud til at sprede sig til en anden offentlig serviceudbyder i Landsbyen de 7 sogne, nemlig Folkekirken. Der er ikke længere befolkningsunderlag til at holde en række af kirkerne i gang, hvorfor Folkekirken udviklingspulje har bevilget midler til at undersøge muligheder for andre anvendelser, som fx koncertkirke, refugium, herberg.

EKSEMPEL 2

Løkkensvej, lev godt, lad det gro

Projektformålet er at 'vende landsbyerne om' – altså væk fra den lange, lige Løkkensvej og orientere dem ud mod landskabet. Dette gøres ved at rive huse ned langs vejen og begrønne byggetomterne, så landsbyens tætte struktur åbnes og landskabet bliver mere synligt og tilgængeligt.

I midten af landsbyen omdannes landdevejen til et tæt, grønt oplevelsesrum med vindmast og rumleriller, der skaber trygge overgange (Skitse præsenteret til borgerarrangement 2017)

BAGGRUNDEN FOR PROJEKTET

Baggrunden for projektet var en presset kommunal økonomi med mange skolelukninger, der fik Hjørring Kommune til at prioritere at investere i byer, hvor der er vækst og tilpasse der, hvor der er befolkningstilbagegang. Løkkensvej er et de lokalområder, hvor kommunen tilpasser.

PROJEKTETS HOVEDGREB?

Projektets hovedgreb er at fokusere indsatsen i vejkanterne i Sdr. Rubjerg, hvor de opkøbte og nedrevne ejendomme begrønnes og bruges rekreativt. På en af grundene er der anlagt en bjerskhavn med lokale planter. Det er desuden planen at landsbyen overtager et areal ud mod ådalen, hvor der anlægges en sø samt laves naturforbedring, så det bliver et rekreativt område. Desuden er der sammen med landsbyens frivillige udviklet en plan, som fysisk skal markere landsbyens tyngdepunkt, samt forkorte strækningen med hastighedsbegrænsning.

HVAD ER GÅET NEMT?

Hvad er gået nemt? Der er mange frivillige kræfter at trække på i Sdr. Rubjerg og de andre vejkanterbyer. Der er positiv stemning lokalt – da projektideer blev præsenteret på borgermøder var reaktionen "Ja, hvornår går I i gang?"

HVAD HAR VÆRET SVÆRERE?

Projektets formål om at vende landsbyerne om, så de orienterer sig ud i landskabet og væk fra vejen, er i realiteten svært at levere på – det kræver, at der er en interesse for og økonomi til, fra privat side, at bygge nye huse. Der er i projektet ikke økonomi til at tilvejebringe ny infrastruktur til en landskabsbyen – så nye veje, kloakker osv. vil blive etableret på privat initiativ.

HVAD SIGER BORGERNE?

Hvad siger borgerne til indsatsen? Borgerne i Sdr. Rubjerg er generelt positive overfor nedrivningsindsatsen – det er godt at forskønne, fordi det giver et bedre indtryk af byen. Begrønningsindsatsen falder ikke altid i god jord og kaldes af enkelte lokale for en ukrudtsmark. Flere giver udtryk for at trafikken på Løkkensvej er et problem – dels at der køres stærkt, dels at der er megen trafikstøj.

SOM RINGE I VANDET

Projektet har landet uventede samarbejdspartnere – kommunen er gået sammen Vejdirektoratet om at lave et forsøgsprojekt på Løkkensvej, der tydeligere markerer den tætteste del af landsbyen. Samtidig forkortes strækningen hvor man må køre 50 km/t fra 1400 meter til 400 meter. Desuden har det lokale vandselskab meldt sig på banen med en fremrykning af separatkloakering langs Løkkensvej, der vil foregå i 2019.

Erfaringer fra de to projekter - overordnet set

Kommunikationsindsats – det lange, seje træk Der er gode erfaringer med at lave forberedende kommunikationsindsatser. Det kan være borgermøder eller andre åbne møder, hvor skrupp og tilpasning diskuteres og vinder lokal accept. Det er værd at huske, at den efterfølgende udarbejdelse af planer og de endelige plandokumenter og byfornyelsesprogrammer er en fortsættelse af kommunikationsindsatsen. Derfor betyder bløde formuleringer og kortbilag med bløde penselstrøg alt. Klassiske planer, hvor ejendomme der ønskes nedrevet optræder med adresse, falder ikke i god jord i landsbyerne.

Landsbyer på skrupp – de lokale er faktisk positive Det er et følsomt emne at skrumpe landsbyer, tilpasse boligmasse og forringe den kommunale servicestruktur. Men der er lokalt en generelt positiv stemning.

Tidens tand – også noget positivt Det tager lang tid at arbejde med at realisere byfornyelsesprogrammer. Flere parter giver udtryk for frustration over at realiseringen tager lang tid. Men tiden der går er ofte en test, så de projekter, der overlever over tid er mere efterspurgt og bedre kvalitet.

Land-skabs-byer Der er i begge projekter arbejdet med at integrere landsbyer og landskaber igennem nedrivninger og begrønning af tomter, stiplanlægning og naturgenopretning, hvilket gør landskabet synligt og tilgængeligt inde fra landsbyerne. Dette er et nyere planfagligt fokus, der er kvalificeret igennem projekterne.

Nye samarbejdspartner Begge projekter har været dygtige til at finde – i klassisk forstand – uventede samarbejdspartnere, som Vejdirektoratet, Kirkeministeriet og et lokalt forsyningsselskab, der alle kan bidrage med ressourcer til at løfte projekterne.

Forankring af projekterfaringer Kommunerne har høstet en række erfaringer, som bør forankres i de kommunale organisationer, så erfaringer kan trækkes ind i lignende sammenhænge.

Læs mere i Midtvejsstatus på projekt Mindre byer der skrumper, der ligger på Trafikstyrelsens hjemmeside: www.trafikstyrelsen.dk. Midtvejsstatus er foretaget i regi af projekt Mindre byer, der skrumper, der ligesom denne er udarbejdet på opdrag af Boligstyrelsen.

Disse sider er udarbejdet og udsendt af Dansk Byplanlaboratorium, december 2018.

Park- og Naturforvalternes Vintermøde 2019

BYRUM, PARKER OG BYNÆR NATUR

Kampen om pladsen!

Øget brug af grønne områder skaber slid, problemer med affald og konflikter mellem anvendelser. Situationen forstærkes af byfortætning og politiske ønsker om at finansiere infrastruktur og byudvikling ved at inddrage grønne åndehuller. Vestamager og DSB-grunden i Gentofte er aktuelle "kampladser" og symboler på udfordringen.

Hvordan sikrer vi i denne situation både volumen og kvalitet i byernes grønne rum til glæde for fællesskabet og eksisterende og kommende beboere? Kan vi måle og dokumentere belastningen på vores byrum og grønne områder, når vi oplever, at slid og affald dræner vores driftsressourcer?

Og ikke mindst: Hvordan får vi vores egen grønne selvforståelse udviklet, så vi står styrket i spillet om byernes fremtid, ve og vel.

Sæt kryds i kalenderen ved 26. februar 2019.
Konferencen afholdes på Nordatlantisk Hus i Odense.
Pris for medlemmer 950 kr. + moms
Pris for ikke-medlemmer 1.950 kr. + moms

www.parkognatur.dk

PARK & NATUR-FORVALTERNE

Vi slår bl.a. følgende temaer an:

STRATEGI

Hvordan spiller vi den grønne dagsorden bedst i byudviklingen, så grønne faciliteter styrkes i forhold til p-pladser og flest mulige kvadratmeter byggeri. Vi savner krav om planlægning for grønne friarealer i byerne i Danmark.

DRIFT

Driftsmidlerne er under pres. Kan vi undgå, at det går ud over kvaliteten i parker og grønne områder? Hvad er kvalitet, hvad koster kvalitet og kan vi nytænke planlægning, anlæg og drift med dette for øje. Erfaringer fra dagligdagen og arbejdet med kvalitetsbeskrivelser og udbud?

LØSNINGER

Vi har en række redskaber, der kan hjælpe: I 2015 udkom en opdateret udgave af "Kvalitetsbeskrivelser for drift af grønne områder" som vi udgav i samarbejde med Danske Anlægsgartnere og IGN. Kvalitetsordningen Nordic Green Space Award er benyttet til 20 parker og grønne områder i Skandinavien. Hvad er erfaringerne med de to redskaber og kan vi bruge dem mere proaktivt?

Konference-opvarmning:

Poul byder op til dans på Byens Gulv!

Poul Høilund fra Norrøn Arkitekter får det sidste ord på konferencen Byens Gulv 2019. Men han lukker ikke dansegulvet. Tværtimod byder Poul op til dans, og forhåbentlig er det en dans vi kan øve os mere i, også når konferencen er slut. Det bliver en dans med faglig selvforståelse, arkitektur, landskaber, naturens gang og steders iboende kvalitet, men også med de store følelser og den kalkulerede profit vi kan skabe og udvikle ved at være bevidste om processen i vores projekter, helt fra tanke til virkelighed.

Af projektleder Anne Møller, Danske Byplanlaboratorium. Fotos: Norrøna

Det er en lun oktoberdag i København. I en baggård til Bredgade møder jeg Poul Høilund. Poul fører os ad skæve trapper helt op under taget. Kringlede kroge, knirkende gulve og skrå lofter tæt på himlen forekommer at være den perfekte ramme om den unge tegnestue, Norrøn Arkitekters, færden i verden.

Hvem er Poul?

- Jamen er du ikke landskabsarkitekt?, spørger jeg. Poul kvier sig ved spørgsmålet. Ikke fordi at der ville være noget galt med det. Det er bare ikke, det han er, eller det Norrøn Arkitekter gerne vil være kendt for. Men når man ser de smukke fotos af store åbne landskabsvidder og de visualiseringer, tegnestuen bruger i deres projekter, kan man alligevel godt blive i tvivl. Poul smiler, næsten overbærende.

- Det spørgsmål er jeg blevet stillet mange gange. Helt grundlæggende laver jeg ikke en skarp adskillelse af fagligheder. De er alle sammen en del af den samme fortælling og disciplin. Men du peger på en tvetydighed ved vores illustrationer som er vigtig for os. For det er i virkeligheden det sted, der er interessant for os som virksomhed at bevæge os i og udforske. På kanten af, i overgangen fra og til eller imellem tilstande.

”Territory for Dreaming”

”Territory for Dreaming” står der, bøjet i neon, på kontorets endevæg. Og netop de tre ord udtrykker på en finurlig måde den balance og den tilstand, som Norrøn arbejder i og med. Territoriet er skarpt afgrænset, det har en autoritet og beslutsomhed over sig, mens drømmene åbner til en helt

anden poetisk og svævende tilstand.

- Siden vi startede Norrøn, har vi arbejdet målrettet med vores designmetode og en kategorisering af vores arbejdsproces. Vi ser det som et laboratorium. Vores videnindsamling, vores eksperimenter og skitser indgår i en form for opslagsværker, så vi altid kan gå tilbage i processen og se, hvornår vi har truffet særlige valg. Det er spændingsfeltet mellem viden og kvalificerede eksperimenter. På den måde får alle skridt i designprocessen værdi, både for os selv men også for vores bygherrer.

”Vi tør godt sige, at man også skal tjene penge”

Norrøn er ikke bange for at drømme men heller ikke for at sige, at der skal være en profit i den arkitektur, de skaber.

” Vi vil gerne skabe simple og robuste anlæg, der kan integreres i det landskab de placeres i, og som indeholder smukke og harmoniske rum, der over tid kan programmeres anderledes.

- Vi oplever, at vi ofte skiller os ud, når vi åbent siger, at vores kunder skal tjene penge på de projekter, vi skaber. Vi er specialiseret indenfor destinationsudvikling og arbejder i spændet mellem den store regionale skala, lokalområdet og det enkelte sted. Turisme er verdens hurtigst voksende industri og ved at tale åbent om indtjeningspotentialet, kan vi også forholde os til, hvordan man bruger den indtjening aktivt. Inden for det marked vi bevæger os i, er der en iboende frygt for, at man kommer til at ødelægge det, der var smukt til at begynde med. Derfor arbejder vi bevidst med, hvordan en økonomi, som eksempelvis turisme tilvejebringer, også kan understøtte en udvikling de lokale kan se sig selv i, eller hvordan den natur vi arbejder i kan tilgodeses i udviklingen.

”Vi hjælper på stedet”

Selvom Norrøn arbejder i den store skala, skal man ikke tage fejl af, at budskabet er lige så vigtigt, når man arbejder med belægnings, flader og bevægelserne i byen.

Når vi taler om gulve, ser vi det i høj grad som en måde at skabe tilgængelighed på. Sådan arbejder vi også i landskabet og naturen. Der er en opfattelse af, at naturen er noget, man går ud i og oplever, bare fordi den er der. Men sandheden er, at mange faktisk ikke helt ved, hvad de skal gøre, når de først kommer derud.

Når mange mennesker færdes i et område, medfører det ofte et pres på naturen eller landskabet. Ved at arbejde bevidst med iscenesættelse og tilgængelighed kan man lede folk de steder hen, hvor man gerne vil

have dem, men også udenom andre. Man må simpelthen kere sig om stedets egenart og karakteristika for at hjælpe stedet til at bevare dets særlige ånd.

”Store greb, små indgreb”

Selvom det kan lyde som om, Poul og Norrøn ikke er bange for noget, må man bestemt ikke forveksle det med hensynsløshed. I spørgsmålet om bæredygtighed og cirkulærhed er ydmyghed og respekt helt centrale begreber.

- Netop fordi vi får en iboende cirkulærhed med i gave, når vi arbejder med naturen, er vi meget bevidste om at behandle den med en stor respekt. Vi arbejder i den regionale skala med de store greb, men på det enkelte sted med så lille et indgreb som muligt.

Vi vil gerne skabe simple og robuste anlæg, der kan integreres i det landskab de placeres i, og som indeholder smukke og harmoniske rum, der over tid kan programmeres anderledes. I vores projekter ligger der også altid en vis grad af formidling.

- Hvis vi igennem vores arkitektur kan formidle et områdes særlige DNA, altså planteliv, dyreliv eller kulturarv kan vi være med til at skabe en større forståelse for at beskytte vores alle sammens natur. De tanker kan man sagtens overføre til arbejdet inde i byerne også. Man skal sikre, at stedet kan udvikle sig omkring de faciliteter, man skaber. Uanset om man er i byen eller ude i landskabet, bygger man videre på noget, som man har en pligt til at passe på og give de rette vækstbetingelser.

Tid til refleksion

Turen gennem baggården ud til Bredgade i den lune københavner-eftermiddag giver tid til refleksion. Norrøn er en ung tegnestue, men deres integritet og selvbevidsthed rækker langt ud over deres få år på bagen. De er ikke bange for at lave et statement, mene noget eller gøre tingene på deres helt egen måde. Og det sker med en respektfuld og eftertænksom mine.

” Siden vi startede Norrøn, har vi arbejdet målrettet med vores designmetode og en kategorisering af vores arbejdsproces. Vi ser det som et laboratorium.

Den måde de sætter ord på deres egen metode, deres insisteren på at bevæge sig frit rundt i selv store paradokser og dilemmaer på er noget, som mange vil kunne lære af. At zoom ind og ud, op og ned er vigtigt for både at se hele billede såvel som for detaljen.

Vi ser derfor frem til både at løfte blikket til de store vidder og få sat de små grå i gang, når vi lader Poul Høilund fra Norrøn Arkitekter byde os op til dans som Key Note Speaker på Byens Gulv 2019.

” Vi oplever, at vi ofte skiller os ud, når vi åbent siger, at vores kunder skal tjene penge på de projekter, vi skaber.

”

Det er en ikke en eksakt videnskab, jeg ser det på en ny måde.”

Planmedarbejder Kimmie Lercke Nielsen, Ishøj

Hvad er sjovt ved at lave lokalplaner?

- Det er sjovt og udfordrende at lave byomdannelse, når der er mange interessenter og mange forskellige hensyn i spil. Det skal være fagligt spændende og varieret. Min ambition er at være med til at skabe fysisk byudvikling, der skal kunne løfte værdier og kvaliteter i byens sociale rum.

Hvad er udfordrende ved at lave lokalplaner?

- At få politikerne til at tage medejerskab til planer og reguleringer, så vi har en klar ramme og et klart mandat, når en investor fx ønsker at bygge mest muligt på bekostning af friarealer.

Lokalplanlægning

Mange unge medarbejdere bliver kastet ud i at lave lokalplaner, og skal lære at håndtere interessenter, paragraffer og den politiske agenda. Lokalplanlægningen er orkanens øje i det kommunale planarbejde.

Af projektleder Michael Nørgaard, Dansk Byplanlaboratorium

Man skal være lidt af en kaospilot, når man arbejder med lokalplaner: Skal der laves kommuneplantillæg, er der bevaringsværdige huse, og hvordan med veje, støj og arkitekturpolitik? Ofte er der desuden ivrige investorer, der ønsker at få mest ud af lokalplanområdet. Men stemmer det overens med de politiske ønsker, kommuneplanen og hensynet til fællesskabet. Oveni er der juraen med alle paragrafferne, der kræver både erfaring og præcision, hvis man skal styre området som ønsket.

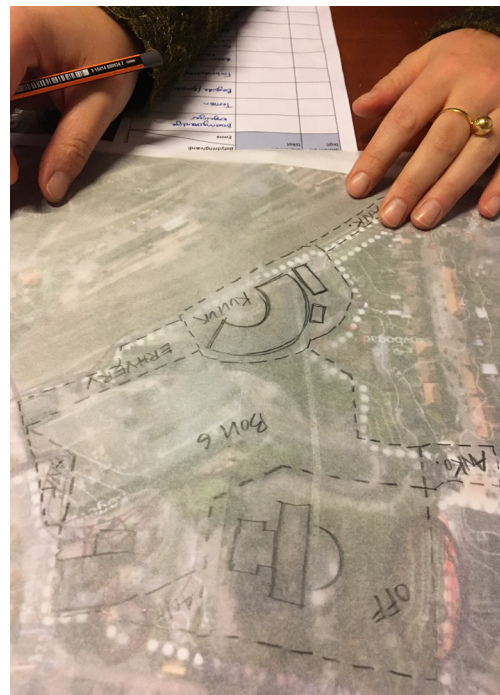
30 deltagere i Byplanlaboratoriets kursus "Lokalplaner i praksis" fik i november 2 dages intensiv tour i lokalplanlægningens mange elementer. Casen var Lokalplan 650 i Roskilde Kommune, nærmere betegnet det gamle Skoleslagteri og kulturhuset INSP i hjertet af Roskilde. Nedrivningen er i fuld gang i området, der er omkranset af jernbane, veje og

ligger tæt på centrum. Et kompliceret og spændende område, hvor kursusdeltagerne fik lov til at øve sig på lokalplanlægning.

Zoom ud

Erfaringerne viser, at mange lokalplanlæggere forsømmer at tænke ud over lokalplanområdet. Det går ud over funktioner, sammenhæng og den værdi, man kan skabe med lokalplanen. Derfor lød rådet fra underviser på "Lokalplaner i Praksis", Dorthe Brogaard, Planværkstedet: - Se til siden, når du laver en lokalplan. Zoom ud og se de helt store sammenhænge, og husk at terræn og koter er vigtige og kan være afgørende for, om et område kan realiseres som ønsket.

Tilsvarende skal man have undersøgt områdets vigtige værdier, inden man går i gang samt besluttet sig for, hvilke værdier man vil skabe i

er en holdsport

det fremtidige område. - Lokalplanen skaber værdi, det kan være politisk værdi, planmæssig værdi eller markedsværdi. Tro ikke på, at lokalplanen begrænser, sagde Dorthe Brogaard.

Enhver lokalplan er unik

Arbejdet med lokalplaner kræver måske ikke en juridisk embedsek-samen, men nok noget flair for at udtrykke sig præcist. Underviser Susanne Birkeland fra Furesø Kommune pointerede, at lokalplanlægningen ikke er en eksakt videnskab, men kræver god viden og erfaring med lovgivning i bred forstand, og at man orienterer sig i afgørelser fra klagenævns og domstole. Men man skal undgå bestemmelser om forhold, der reguleres af anden lovgivning.

- En vigtig del af virkeligheden, når man arbejder med lokalplaner, er vurderinger af developer- og bygher-readfærd, lød budskabet fra Susanne Birkeland. I udgangspunktet er det vigtigt, at man ikke bare genbruger bestemmelser fra andre lokalplaner ukritisk. Enhver lokalplan er unik, så man må starte forfra hver gang. Det er vigtigt at skrive et korrekt dansk og være omhyggelig med formuleringerne.

Susanne Birkeland understregede desuden, at det er centralt, at man tænker sig ind i administrationen af planen. Altså hvordan vil det være at administrere og håndhæve planen, når bestemmelserne møder virkeligheden? Og så skal man huske, at en lokalplan er hele forvaltningens plan; lokalplanlægning er en holdsport.

Brug for netværk

"Lokalplaner i praksis" er en efterhånden en klassiker i Byplanlaboratoriets kursustilbud, og erfaringerne viser efterspørgsel og behov, måske særligt for det netværk, som de unge planlæggere kan få igennem kurset.

- Lokalplanlægningen har mange facetter og skal forholde sig til rigtig mange spørgsmål og temaer, som er vigtige for levevilkår og udvikling af vores byer. Der er mange juridiske spidsfindigheder, og vi kan se, at selv de garvede planlæggere begår fejl, der kan få vidtrækkende betydning for, om en lokalplan kan administreres eller i værste fald er ulovlig, vurderer projektleder Marianne Bendixen fra Byplanlaboratoriet. - Derfor er planlæggernes netværk og adgang til sparring vigtig, såfremt kommunerne vil kvalitetssikre og formidle lokalplanlægningen optimalt.

”

Det med juraen har jeg fået mest ud af. Det er en jungle, men man er trådt lidt ind i det.”

Byplanlægger Maria Barsøe, Nyborg Kommune

Hvad er sjovt ved at lave lokalplaner?

- At omsætte spændende arkitektur og planlægning til skrift og formidle tanker og visioner, så borgere og politikere kan se, hvad man vil. At arbejde med forhold der er del af en større planlægning og helhedstænkning.

Hvad er udfordrende ved at lave lokalplaner?

- Det er svært at få de bløde værdier som klima, bæredygtighed og beboersammen-sætning med. Fx kan man ikke fastlægge og styre ungdomsboliger i lokalplanen, så man må planlægge for små boliger - og dermed billige boliger.

Byplanmødet 2018:

Refleksioner og oplevelser

En flok studerende var inviteret til Byplanmødet 2018, der havde temaet "Politisk Lederskab" og rekordmange politikere på deltagerlisten. Men hvordan opleves byplanfolkets topmøde 2018, når man ikke rigtigt hører til.. endnu.

Af kandidatstuderende
Jon Peder Bredahl, Aalborg Universitet

Ved ankomsten var det ganske overvældende, hvor stort et arrangement vi var blevet inviteret med til. Jeg oplevede det som værende meget formelt med mænd i jakkesæt og kvinder i høje hæle - det virkede som en verden langt fra universitetets uformelle form, hvor jeg har min daglige gang. I den indledende 'networking' virkede det mest til, at folk mødtes med egne kolleger.

Så startede showet. Borgmester Arne Boelts underholdende velkomst satte en dæmper på min indledende opfattelse af arrangementet som meget formelt.

Åbenbaringen

Jeg har tidligere været meget inspireret af Søren Leth og hans tegnestues projekter, men må indrømme at jeg fandt indholdet i hans oplæg en smule

intetsigende. Hvor var det nyskabende faglige input til planlæggere og politikere som jeg forventede? Hvor var de kritiske spørgsmål til status quo? Jeg oplevede det mest som en præsentation af ham, hans firma og deres plan for Nordhavn.

Åbenbaringen kom med næste taler, professor Eva Sørensen. Her var en ny dagsorden på tapetet med mange gode input, der startede en undren hos mig. Det var fedt! Det gav mig en undren over emner til kommende projekter og måske et speciale. Hendes oplæg lagde godt op til paneldiskussionen mellem de tre borgmestre. Samtidig var det interessant at opleve moderator Mette Walsted Vestergaard stille 'kritiske' spørgsmål til professoren og underforstået til videnskaben, der ellers ofte præsenteres som uanfægtelige sandheder.

Efter en lækker frokost, med et knap så lækkert køsystem, var jeg

afsted på session G på Vendsyssel Teater. Allerede inden vi nåede indendør i teatret faldt jeg i snak med de to første. Det var lettere at 'netværke' med de øvrige deltagere, når jeg nu var sendt alene afsted på tur. De var meget overraskede (og ret misundelige) over, at vi studerende havde fået lov til at være med på Byplanmødet. Det virkede til at være noget de så meget frem til at deltage i hvert år. De beskrev det som en stor fætter-kusine fest og som en årlig reunion med gamle studiekammerater og tidligere kolleger.

Det svære borgermøde

Forumteatret og de tre fra Teater NU spillede et karikeret borgermøde, der fik følelserne i kog. Det var utroligt interessant at opleve hvor personlige erfaringer nogle af de deltagende planlæggere og politikere havde med borgermøder. Der blev buet og råbt efter 'politikeren' på scenen. Flere

” Borgmester Arne Boelts underholdende velkomst satte en dæmper på min indledende opfattelse af arrangementet som meget formelt.”

rejste sig og fingerede at forlade borgermødet. Sådan ville de forvente at borgerne reagerede på det karikerede politiske oplæg. Jeg studsede over, at de skarpeste holdninger til borgernes opførsel kom fra, hvad der så ud til at være, den ældre generation af embedsfolk.

Generelt var der i den efterfølgende diskussion enighed om, at borgerne skulle høres, men kun hvis man reelt havde tænkt sig at lytte til dem. Ellers bliver det et informationsmøde. Mange virkede til at have den oplevelse, at de lovpligtige borgerhøringer ofte blev gennemført uden reel interesse i borgernes holdninger, fordi projekter som oftest, på det tidspunkt hvor de lovpligtige borgermøderne foretages, er meget fremskredne. Måske et interessant emne for Byplanlaboratoriet at tage op - eller til næste semesterprojekt.

” De havde i min optik mere fokus på at dele anekdoter om sure borgere de havde mødt end at tale om konkrete erfaringer med gode løsninger.”

Jeg savnede, at der blev arbejdet mere konkret med løsninger på det svære borgermøde. Som teaterfolkene rigtigt påpegede, havde de ingen forkromet løsning. Desværre var der bare heller ikke rum eller tid til, at de

professionelle nåede til mere end erfaringsudveksling. De deltagende fageksperter og politikerne levede sig næsten for meget ind i rollen som vrisne borgere. De havde i min optik mere fokus på at dele anekdoter om sure borgere de havde mødt end at tale om konkrete erfaringer med gode løsninger. Kun nogle enkelte omtalte oplevelsen af rummet og at politikerne 'oppe' på scenen talte 'ned' til borgerne.

Mange nævnte borgerdeltagelsen i kommuneplanen som afgørende, fordi den overordnede rammesætning for kommunen netop sættes her. Det er her der er noget at flytte på - desværre er deltagelsen dog meget lav. Et interessant dilemma! Er det borgerne der er ugidelige indtil vindmøllen foreslås opsat i deres baghave? Eller er det embedsværket der skal være bedre til at tilrettelægge for borgerdeltagelsen i forbindelse med tilblivelsen af kommuneplanen? Det er måske helt fundamentale demokratiske problemer vi står over for her?

Respekt

Som afsluttende bemærkninger omkring Byplanmødet 2018, er jeg meget positivt overrasket over den ligeværdighed i deltagelsen jeg oplevede mellem politikere og fagfolk. Nok var der sarkastiske bemærkninger på tværs, men jeg oplevede generelt en forståelse af modpartens vigtighed med plads til diskussion af roller og gensidigt ansvar for i samarbejde 'at

klæde hinanden godt på'.

Endelig er jeg meget forundret over at ordet 'inddrage' stadig bruges gennemgående om borgernes rolle. Uden at gå ind i alt for teoretiske overvejelser, giver det et misvisende indtryk af både borgerens og kommunens rolle. Borgerne gøres passive og skal have indflydelse, når de bliver spurgt. Samtidig gøres kommunen ansvarlig for, at borgerne tager del i processerne. Jeg savner en debat om borgernes deltagelse. Hvor borgerne gives ansvaret for at deltage samtidig med, at kommunen skal sikre, at mulighederne for deltagelse er tilstede.

” ... er jeg meget positivt overrasket over den ligeværdighed i deltagelsen jeg oplevede mellem politikere og fagfolk.”

Endnu en gang skal der lyde et stort tak for muligheden for at deltage i Byplanmødet 2018! Det har været meget lærerigt, givet stof til eftertanke og sikkerhed, i form af en tiltro til, at der er brug for de kompetencer jeg opbygger gennem studiet, og at de etablerede tankemønstre og måder at gøre tingene på fortsat kan og skal udfordres.

Jeg glæder mig allerede til næste gang, jeg får mulighed for at deltage i Byplanmødet!

Klimaparadokser i sommerhusområderne

Helårsbeboelse og øget brug af sommerhuse giver øget klimabelastning og energiforbrug. Men krav, investeringer og incitamenter matcher ikke udfordringen.

Af professor Anne-Mette Hjalager, Syddansk Universitet og projektleder, cand.techn.soc. Michael Nørgaard, Dansk Byplanlaboratorium

Klimaet buldrer ind på den politiske agenda, og de samfundsmæssige investeringer handler i høj grad om at finde bæredygtige løsninger, hvor især omstillingen til vedvarende energi indgår på positivsiden i regnskabet. Men samtidig går de 240.000 sommerhuse under radaren. Her vejer hensynene til turisme, økonomi og bekvemmelighed fortsat tilsyneladende tungest i love, regler og planlægning. Men der kunne være lavthængende klimafrugter at høste i sommerlandet.

Helårsbosætning

Planlovsændringen i 2017 udvidede pensionisterne muligheder for at bo helårs i sommerhuset. Det kan give livskvalitet i de sidste livsafsnit, men der er modsigelser på klimasiden.

Fra 2010 til 2018 har der været en jævn stigning i omfanget af helårsanvendelse af sommerhusene. I 2010 var 7,8 % af sommerhusene helårsbeboede, i 2018 9,1 %. Det er en stigning, men hvis man havde en tro på, at helårsbeboelsen ville stige dramatisk, så er dette boom ikke indtruffet endnu.

Der er dog nogle for kommunernes planlægning særdeles tankevækkende geografiske forskelle i helårsanvendelsen af sommerhusene. Tabel 1 viser, at det primært finder sted i de større byers oplande, hvor ganske store andele af bygningsmassen anvendes helårs. Sommerhusene er således at opfatte som en boligreserve på et presset boligmarked. Yderkommunerne har derimod slet ikke kunnet løfte folketal og tilflytning ved at få sommer-

husene i spil. Udviklingen fra 2010 til 2018 synes at indikere, at interessen for at bosætte sig helårs stiger procentvis hurtigere i Region Midt, Nord og Syd end i hovedstadsområdet og på Sjælland, men at det i yderkommunerne sker fra et lavt niveau, jf. tabel 1.

Energiforsyning

Der stilles ingen krav til den bygningsmæssige kvalitet, herunder energiforsyning, sanitære forhold og kloakering, i de sommerhuse, hvor ejerne får lov til at bo helårs. Husene må ikke være på kondemneringsstadiet, men ellers er der frit slag. Kun nye sommerhuse skal opfylde bygge-lovgivningens krav. Realiteten er, at en stor del af husene er opført i 1960'erne og 1970'erne uden tanke på energiforbrug, fordi husene

stort set udelukkende var til sommeranvendelse.

Opvarmningsmetoden er en indikator på klimabelastningen. Man kan med tal fra BBR sammenligne opvarmningsformerne i de helårsbeboede versus de ikke-helårsbeboede huse. Forskellene er ret små. Langt hovedparten af husene opvarmes primært med elektricitet (henholdsvis 72 og 74 % af helårsbeboede og ikke-helårsbeboede sommerhuse). Den største forskel ses med varmepumper, som 12 % af de helårsbeboede huse har installeret mod 4 % af de ikke-helårsbeboede. Der er således ikke tydeligt sket et større ryk mod mere bæredygtige opvarmningsformer, når husene tages i brug helårs. El-opvarmning er med udbygningen af vindenergi ikke helt så "syndigt", som det har været. Men tallene kunne tyde på, at der er energibesparelsesmuligheder her.

” El-opvarmning er med udbygningen af vindenergi ikke helt så ”syndigt”, som det har været. Men tallene kunne tyde på, at der er energibesparelsesmuligheder her.

Energimærkning

Boligkøbere og ejendomsmæglere har en betydelig fokus på energimærkningen, og om mærket viser A eller G spiller faktisk ifølge evalueringer en rolle for både omsætningshastighed og pris. Mærket virker som en tilskyndelse til at investere i energiforbedringer. Helt paradoksalt er det derfor, at energimærkningskravet i 2017 er taget ud af ordningen for sommerhusenes vedkommende.

Energistyrelsen en begrundet det – i situationen nogen grad selvmodsigende og uharmoniseret med de politiske strømninger om højere anvendelse til helårsbrug og turisme – med, at husene har en dårlig isolering og mest bruges om sommeren.

Man har villet lette sommerhusejernes udgift til at få udarbejdet energimærkning, som tilsyneladende opfattes som dyr og bureaukratisk.

Men for sommerhusejeres vedkommende er incitamentet til energirenoveringer svækket.

Kloakering

I den gode sommer i 2018 har slam-sugerne været på overarbejde i de danske sommerhusområder. Der er rejst en opmærksomhed omkring de særdeles utidssvarende spildevandsforhold, og hvad der foregår under jordens overflade i form af nedsivning til grundvandet og forurening af badevandet med colibakterier. Der findes ingen samlet kortlægning af kloakeringssituationen i sommerhusområderne. Men flere kommuners spildevandsplaner indikerer, at det vil være op til 40 år, inden at sommerhusområderne er kloakeret og septiktankene dermed er udfasede. Af spildevandet i Danmark ender totalt 95 % hensigtsmæssigt i kloakken, men det er de 5 % blandt andet fra sommerhusene, som stryger udenom.

Øget brug af sommerhusene af helårsbeboere og turister giver uvægerligt mere spildevand. Komfort i form af vaskemaskiner, spa og pools giver ligeledes ekstra belastning. Kommuner og forsyningsselskaber sidder i en lovgivningsmæssig handlingslammelse. Vandsektorloven giver muligheder for at opkræve et tilslutningsbidrag ved kloakering hos grundejerne.

Men beløbet er ikke nødvendigvis tilstrækkeligt til at dække udgifterne i forbindelse med en gennemgribende og hurtig kloakering. Det er vigtigt, at kommuner og forsyningsselskaber har incitamenter og rammebetingelser, der kan fremskynde kloakering.

Klima – også en dagsorden for turisterne

Sommerhusejerne vil gerne være med på klimadagsordenen. Men man kan næppe fortænke dem kun at rykke, hvis det giver mening. 7,5 % af fradragene i boligjobordningen gik til arbejder i sommerhusene, noget af det til grønne investeringer. Boligjobordningens miljøprioritering er dog udvandet, og også det er med til at forsinke processen hen mod mere klimavenlige sommerhusområder.

Er turisterne interesserede? Når man er på ferie, handler det måske også om at være på afstand af miljø-

skyldfølelsen for en stund. Men faktisk er der på verdensplan en stigende interesse blandt toneangivende turistsegmenter for – om ikke andet – at sætte sig ind i og søge viden om destinationernes klimaaktiviteter og konsekvenserne af egen adfærd. Turisterne i Danmark er på Herrens Mark, ligesom ejerne af sommerhusene er det. Der findes ingen bare tilnærmelsesvist god gennemsigtighed i sommerhusområdernes og sommerhusturisterne positive eller negative klimabidrag.

Flest i Hillerød, færrest i Tønder

Flest og færrest helårsbeboede sommerhuse (kun kommuner med mindst 300 sommerhuse), 2018

Procent af antal sommerhuse med CPR-tilmeldte beboere

Flest

Hillerød	46,1
Stevns	37,7
Egedal	34,1
Køge	33,0
Roskilde	30,3
Lejre	30,3
Frederikssund	20,2
Gribskov	17,9
Holbæk	17,6
Aarhus	16,8
Helsingør	16,3
Halsnæs	15,4
Esbjerg	14,7
Silkeborg	14,7
Aalborg	15,3

Færrest

Ærø	3,8
Læsø	3,8
Langeland	3,1
Varde	2,8
Lemvig	2,7
Thisted	2,6
Ringkøbing-Skjern	2,2
Fanø	1,7
Tønder	1,5

Kilde: Danmarks Statistik

DIGITAL PÅ LANDET

Skab et fagligt miljø omkring kommunikationsopgaverne

Medier, målgrupper og demokrati

Projektet "Digital på landet" er afrapporteret i værktøjskassen "Medier, målgrupper og demokrati". Indeholder bl.a. erfaringer og videnopsamling fra seminarrækken.

Brug af digitale medier og værktøjer i planlægningsarbejdet er en disciplin, der kræver kommunikationsfaglig bistand. Og så skal man ville samarbejdet med borgerne. Lokalpolitikere, embedsfolk og andre beslutningstagere skal være klar til at lytte og give medindflydelse – på en ny måde.

Af rådgiver Thomas Langaa Nejland, Kuben Management og projektleder Michael Nørgaard, Dansk Byplanlaboratorium

Brug af digitale værktøjer i planlægningsarbejdet er en særlig disciplin og det kræver ressourcer og prioritering, hvis brugen ikke blot skal være en legitimering, men en reel og demokratisk åbning af planlægningsprocesserne. De tekniske muligheder og den digitale adfærd åbner samtidigt for at udbygge demokratiet og understøtte samskabelse. Det er et par af de overordnede konklusioner fra netværket "Digital på Landet", der i 2017 og 2018 med deltagelse af 8 kommuner har haft fokus på forskellige perspektiver ved brug af digitale værktøjer i områdefornyelser og planlægningsarbejde.

Netværket er finansieret af Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen og har i perioden afholdt i alt fire netværksmøder i Mørke i Syddjurs, i Vordingborg, i Aarhus og i Tønder.

Prioritering og ressourcer

Gennem netværket har vi hørt, at det "digitale arbejde" kræver prioritering og ressourcer, og ikke blot er noget man kan lægge oven i den klassiske planlæggeres opgaver som et quick fix. I Tønder fik vi et eksempel, hvor en særligt aktiv borger har lavet 94 opslag på Facebook med holdninger, kommentarer og spørgsmål til arbej-

det i projektet. Det kræver selvsagt tid, tålmodighed og er også en lakmusprøve på, om man vil de digitale medier for alvor. Det er betingelserne i det digitale demokrati.

Projektdirektør Erik Jespersen, Tøndermarskinitiativer, pointerede for netværket, at den åbne dialog er afgørende, når man arbejder i et planlægningsfelt med mange interesser. Politikerne kan være under pres i det skjulte og derfor er en åben proces ekstra vigtig. Erik Jespersen pegede på vigtigheden af fagligt miljø omkring kommunikationsopgaverne, at man bør udnytte kommunens

Om "Digital på landet"

Netværket er finansieret af Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen og har i perioden 2017 og 2018 afholdt i alt fire netværksmøder i Mørke i Syddjurs, i Vordingborg, i Aarhus og i Tønder (fotoet).

kompetencer på tværs. I udgangspunktet har vi set, at kommunikationsopgaver er noget "andre" løser; fx en central kommunikationsafdeling eller en webmaster. Det kan koste på ejerskabet til kommunikationen, uanset om det er digitalt eller mere analogt. I "Digital på Landet" blev deltagerkommunerne opfordret til at sende både planlæggere og deres samarbejdspartnere i den kommunale organisation, der er ansvarlige for kommunikationen for at understøtte samarbejdet. Det er ikke helt lykkes, hvilket måske er en pointe i sig selv.

90-9-1 og STEPPS – kommunikation kræver planlægning og en strategi

I netværket har vi set, at de forskellige generationer af planlæggere også har forskellige interesser og flair for at bruge de sociale medier og digitale værktøjer, ligesom uddannelserne vægter kommunikation og borgerinddragelse forskelligt. Derfor har der undervejs været to professionelle kommunikationsfolk, Astrid Haug og Katrine Møller Madsen, på besøg. Begges oplæg pointerede, hvor vigtigt det er at have fokus på målgrupper, aldersgrupper og medievaner for at nå de forskellige målgrupper.

Man siger, at brugerne på de sociale medier fordeler sig efter "90-9-1-reglen", hvor 1 % er meget aktive, 9 % er aktive en gang imellem

og 90 % lurer bare. Det forklarer måske eksemplet fra Tønder, hvor en borger har lavet 94 opslag på Facebook. Netværket blev introduceret til forskellige værktøjer, som fx S.T.E.P.P.S. – social currency, triggers, emotion, public, practical value, stories; de virkemidler man kan gå efter med indlæg på sociale medier – samt brug af "personas", et klassisk redskab i kommunikationen, hvor man udarbejder fiktive personer, der repræsenterer forskellige typer i ens målgruppe.

Grundlæggende skal indlæg vinkles, billeder skal være gode og man må godt være lidt humoristisk og fræk, hvis man vil have opmærksomhed. Med afsæt i målgruppens præferencer og interesser kan man planlægge og målrette kommunikation bedst muligt.

Og så skal man ville mennesker! Det er forudsætningen, hvis man vil have held og succes med de sociale medier. Ellers bliver det halvhjertet og dem man vil nå med budskabet, gennemskuer det. En pointe som flere har fremhævet i forløbet. Borgerinddragelse fx i arbejdet med områdefornyelser er ikke et quick fix blot fordi man bruger Facebook eller sociale medier. Men Facebook er god til at skabe kendskab og fællesskaber.

Demokratiet på spil

I netværket har vi oplevet, at "det svære" ved borgerinddragelse, samskabelse og afstemning med det politiske niveau, så at sige flytter med over på de sociale medier og måske ovenikøbet bliver forstærket. Planlæggerne er i tvivl om, hvornår man kan lukke en debat ned på de sociale medier, hvordan får man mandat fra det politiske niveau og forventningsafstemmer med borgere og virksomheder, der bidrager aktivt til planlægningsarbejdet.

I udgangspunktet er der ikke tvivl om, at man med de digitale medier kan få fat i flere og andre end man kan med de traditionelle borgermøder og offentlighedsperioder i planlægningen. Men det kræver prioritering og det kræver, at man styrker et fagligt miljø omkring opgaven med de digitale værktøjer, for kun på den måde sikrer man en reel og demokratisk åbning af planlægningsarbejdet.

Virtual reality - i virkeligheden

Områdefornyelser og byudvikling handler i stor udstrækning om fysiske forandringer. Hvor er der mødesteder, opholdsrum, veje, stier og hvilken betydning får udviklingen for det sted, hvor jeg bor? Men det er vigtigt, at teknikken ikke flytter fokus fra indholdet

De sociale medier er gode til det visuelle – indlysende særligt Instagram, Snapchat og YouTube – og er derfor oplagte platforme at bruge til dialog, inddragelse og debat. Med teknologierne virtual reality og augmented reality - computer-simulerede virkelighedsnære miljøer – er der endnu flere dimensioner på

de visuelle; man kan være på besøg i sit fremtidige lokalområde og se og mærke det, inden det er udviklet og ombygget. man kan forestille sig udviklingen, drøfte og beslutte på et endnu bedre grundlag, fri af tid og sted. Man kan købe virtual reality-udstyr til at lege med i de fleste byggemarkeder; men hvad kan teknologien i forhold til det professionelle arbejde med byudvikling.

Potentialer – virtual reality i områdefornyelserne

Deltagerne i projektet "Digital på Landet" fremhæver flere potentialer ved at anvende virtual reality og augmented reality i arbejdet med

områdefornyelser og byudvikling. Tidligt i hørings- og dialogarbejdet kan man visualisere de fysiske forandringer, og man kan hurtigt se konsekvensen af ændringerne, inden den realiseres. Med værktøjerne kan man potentielt få en bedre engageret deltagelse i processen fra alle aktører.

Ringe kort & godt

- I ud af 4 hovedbyer i Faaborg-Midtfyn Kommune
- 6000 indbyggere
- Godt handelsliv
- Mange ildsjæle

Borgersalon

Det hele begyndte med en Borgersalon, hvor vi sammen med byens borgere spiste fælles morgenmad og talte om, hvordan vi fik sat gang i først open call og oplevet at være i en af de udvalgte passager

Kan kunst skabe nye fællesskaber?

Hvad kræver det at overskride den traditionelle planlæggerrolle, hvor bymidteplanen er omdrejningspunktet? Hvordan får vi mange forskellige aktører til at samle sig om en fælles realisering af byens hjerte? Hvordan håndterer vi, at alle aktører er lige, og ingen har bemyndigelse til at trumfe beslutninger igennem? I Ringe har ét af svarene været at bruge kunsten som driver!

Af arkitekt, projektleder Hanne Raunsmed, Faaborg-Midtfyn Kommune

I Ringe by skulle vi i gang med at realisere en bymidteplan, der skal fremtidssikre bylivet og synliggøre både byens og egnens DNA. Fokus var især rettet mod en aktivering af byens centrum og de mange slidte passager i byen. Samtidig var der et stærkt ønske fra byens styre om at aktivere og lytte til byens borgere for at understøtte ejerskabet til de fremtidige forandringer i byen. Ringe by er en af Faaborg-Midtfyns Kommunes fire hovedbyer med knap 6000 indbyggere. Det er en rationel by med et godt handelsliv og mange ildsjæle der gerne vil byen.

Inden vi kom rigtigt i gang, blev vi kontaktet af Råderum, der i mange år har arbejdet med at bruge kunsten til at sætte nye æstetiske og sociale rammer i byens rum. Råderum ville gerne bruge Ringe i kunstkampag-

nen #VærkDinVerden – hvor kunsten skulle få os til at opleve vores omgivelser på en nye måde. Det skulle hurtigt vise sig, at kunsten også i Ringe by kunne være med til at kortslutte én logik og forbinde menneske og sted på nye måder – og faktisk sætte gang i vores bymidteplan på en måde vi ikke havde troet mulig.

Kunst som neutral zone

Råderum og med dem de inviterede kunstnere, Tanja Nellemann og Christian Elovara Dinesen, gik på hver deres måde ind i nogle af byens problematikker. Christian Elovara Dinesen tog fat i den udskældte Kunstbænk som samlingssted for byens unge. Mens Tanja Nellemann tog udgangspunkt i den manglende sammenhæng mellem byens hjerte og dens passager. Kunsten blev en slags ny

”neutral” zone, hvor folk kunne mødes på nye måder og genopdage deres egen by.

- Det vi oplevede var, at kunsten blev en driver for nye spilleregler i byen. Byens hverdagsrum blev pludselig farverige og bød på nye opdagelser, fordi vi som by havde mod til at sætte rummene fri og give dem til kunsten. Det er hverdagsrummene i Ringe, vi har arbejdet med, og vi er vist alle blevet overraskede over, hvad der er muligt, og hvor mange hemmeligheder byen indeholdt. Det er blevet til to konkrete projekter: Den udskældte kunstbænk er blevet flyttet og fungerer nu som opholdssted for byens unge. I det andet projekt er der skabt en kunstrute igennem byen, der i Masterplanen var beskrevet som en oplevelsesrute. Derudover har de to kunstnere i samarbejde med byens

De blå mennesker

Der indkom 14 forslag til open call – og førstepladsen var de blå mennesker, som blev klar i løbet af efteråret – med en blå eftermiddag.

Værk din verden

- #VærkDinVerden
- Foregår over hele landet
- www.værkdinverden.dk

De røde heste

Kunstruten, værkdinverden projektet med kunstruten gav os alle lyst til at lege – nemlig gemmeleg med de røde heste ...

unge skabet en LED installation og en performance ved Termini.

Men måske mest af alt har projektet givet os den erfaring, at kunsten kan være et frirum, vi som by kan samles om. Selvom vi måske ikke er enige, så kan vi dele dette rum, fordi vores by skal kunne forskellige ting og få os til at mødes på tværs af alder og levevis.

Åbne borgersaloner

Samarbejdet med Råderum har givet os blod på tanden til mere, og vi har løbende lavet Open Calls og afholdt åbne borgersaloner i byen, hvor alle, der havde lyst, kunne byde ind med nye idéer til, hvad byens rum skal bruges til. Man kan sige, at kunsten er blevet en platform for nye fællesskaber og skabt netværk på kryds og tværs.

Råderum - et mobilt kontor for samtidskunst

Råderum er et mobilt kontor for samtidskunst med fokus på kunst i det offentlige rum, byudvikling og borgerinddragelse. Råderum er skabt af kunst- og idéhistoriker Charlotte Bagger Brandt og har i et årti arbejdet med fokus på kunstens forandringspotentiale i byudvikling og i det byggede miljø. Aktuel med kunstkampagnen #værkdinverden, der er en platform, der finder sted 6 steder i landet (herunder Ringe) og på de sociale medier. Kampagnen opfordrer til at dele, opleve og tale om kunsten omkring dig.

Følg #VærkDinVerden på instagram eller på www.værkdinverden.dk

For mere om Råderums tidligere projekter www.raaderum.com

K O N F E R E N C E BYENS GULV ARKITEKTUR TEKNIK PLANLÆGNING 30 01 2019

Danmarks bebyggede areal vokser og vores byområder bliver mere og mere befæstede. Det skyldes dels konkrete behov for mere befæstet areal, dels andre beslutninger i samfundet – og gamle vaner.

På konferencen BYENS GULV, vil 17 foredragsholdere fra ind- og udland, konkretisere tendenser, give indsigt og lægge op til at nytænke byens gulv som en central del af fremtidens by.

Branchens leverandører vil desuden udstille og rådgive om produkter og løsninger til byens gulv.

www.byensgulv.dk

